EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 30.6.2017.
COM(2017) 355 final

# KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

## par pārskatu par to, kā tiek īstenota Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 25. novembra Regula (EK) Nr. 1221/2009 par organizāciju brīvprātīgu dalību Kopienas vides vadības un audita sistēmā (EMAS) un Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 25. novembra Regula (EK) Nr. 66/2010 par ES ekomarķējumu

{SWD(2017) 252 final}
{SWD(2017) 253 final}

## 1. Pārskata mērķis

Kopienas vides vadības un audita sistēma (*EMAS*) un ES ekomarķējums ir ES ilgtspējīga patēriņa un ražošanas rīcībpolitikas satvara daļa. ES ekomarķējumu izstrādāja 1992. gadā, *EMAS* — 1995. gadā. Gan ekomarķējuma, gan *EMAS* īstenošanu ar jaunu sparu atsāka saistībā ar paziņojumu par ilgtspējīga patēriņa un ražošanas un ilgtspējīgas rūpniecības politikas rīcības plānu (Ilgtspējīga patēriņa un ražošanas rīcības plāns)[1] 2008. gadā. ES ekomarķējums ir paredzēts, lai "*popularizētu produktus, kuru ietekme uz vidi visā aprites ciklā ir iespējami maza, un lai sniegtu patērētājiem precīzu, nemaldinošu un zinātniski pamatotu informāciju par produktu ietekmi uz vidi*"; *EMAS* mērķis ir "*veicināt organizāciju veikuma vides jomā pastāvīgu uzlabošanu, izveidojot un ieviešot organizācijās vides vadības sistēmas, sistemātiski, objektīvi un regulāri novērtējot šo sistēmu darbības rezultātus, sniedzot informāciju par veikumu vides jomā un iesaistoties atklātā dialogā ar sabiedrību un citām ieinteresētajām personām, aktīvi iesaistot organizāciju darbiniekus vides vadības sistēmu izveidē un nodrošinot piemērotas apmācības*".

Regulas (EK) Nr. 66/2010 par ES ekomarķējumu[2] (turpmāk "ES ekomarķējuma regula") 14. pantā ir noteikts, ka Komisijai ir jāiesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojums par ES ekomarķējuma sistēmas īstenošanu un ziņojumā arī jāietver norādes par minētās sistēmas elementu iespējamo pārskatīšanu.

Regulas (EK) Nr. 1221/2009 par organizāciju brīvprātīgu dalību Kopienas vides vadības un audita sistēmā (*EMAS*)[3] (turpmāk "*EMAS* regula") 47. pantā ir noteikts, ka Komisijai ir jāsniedz ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei, tajā iekļaujot informāciju par darbībām un pasākumiem saskaņā ar šo nodaļu (VIII nodaļa) un informāciju, kas saņemta no dalībvalstīm saskaņā ar 41. pantu. Regulas 50. pantā ir noteikts, ka Komisijai ir jāpārskata *EMAS*, ņemot vērā tās darbības laikā gūto pieredzi un starptautiskās pārmaiņas. Komisijai ir jāņem vērā Eiropas Parlamentam un Padomei saskaņā ar 47. pantu iesniegtie ziņojumi.

Šis Komisijas ziņojums un tā pielikumi izpilda minētās prasības. Tāpat šajos dokumentos ir izklāstīti konstatējumi, kas gūti tās atbilstības pārbaudes rezultātā, kuru veica attiecībā uz tiesību aktiem saistībā ar Eiropas Komisijas Normatīvās atbilstības un izpildes programmu (*REFIT*)[4]. Atbilstības pārbaudes *REFIT* mērķis ir apzināt regulu gūtos rezultātus salīdzinājumā ar to plānotajiem ieguvumiem iedzīvotājiem, uzņēmumiem un sabiedrībai.

*EMAS* un ES ekomarķējums ir ražojumu politikas satvara neatņemama daļa, kā izklāstīts 2008. gada paziņojumā par ilgtspējīga patēriņa un ražošanas un ilgtspējīgas rūpniecības politikas rīcības plānu[5]. Kopš minētā paziņojuma Septītajā vides rīcības programmā[6] ir tikusi uzsvērta nepieciešamība izstrādāt rīcībpolitikas satvaru, kas sniedz atbilstīgākus signālus ražotājiem un patērētājiem veicināt resursu izmantošanas efektivitāti un aprites ekonomiku,

[1] COM(2008) 397.
[2] Regula (EK) Nr. 66/2010.
[3] Regula (EK) Nr. 1221/2009.
[4] COM(2012) 746.
[5] COM(2008) 397.
[6] Lēmums Nr. 1386/2013/ES.

un paziņojumā par rīcības plānu [7] pārejai uz aprites ekonomiku ir tikusi uzsvērta nepieciešamība atbalstīt centienus gan ražošanas, gan patēriņa jomā, lai pārietu uz aprites ekonomiku, tostarp labāk izmantojot *EMAS* un ES ekomarķējumu. Vienlaikus regulām nenoliedzami ir arī nozīme ANO Ilgtspējīgas attīstības programmas 2030. gadam un tās 17 ilgtspējīgas attīstības mērķu īstenošanā, it sevišķi 12. mērķa īstenošanā — šis mērķis attiecas uz ilgtspējīgu patēriņa paradumu un ražošanas modeļu nodrošināšanu.

Papildus vides mērķu īstenošanai *EMAS* un ekomarķējumam ir arī iespējas sekmēt ekonomikas mērķu sasniegšanu. Piemēram, uzņēmumi, tostarp mazie un vidējie uzņēmumi (MVU), kas piedalās *EMAS*, var uzlabot savus finansiālos rezultātus un konkurētspēju, palielinot savu resursu izmantošanas efektivitāti. Ja *EMAS* un ekomarķējums tiktu plaši un atbilstīgi izmantoti, tie varētu veicināt inovāciju un panākt reālas izmaiņas tirgū.

Šajā ziņojumā *EMAS* un ES ekomarķējuma rezultāti ir izvērtēti šādā plašākā kontekstā.

## 2. Nozīmīguma, lietderīguma, efektivitātes, saskaņotības un ES pievienotās vērtības novērtējums

Komisija 2013. gadā apņēmās veikt ES ekomarķējuma regulas un *EMAS* regulas atbilstības pārbaudi. Saskaņā ar Komisijas Labāka regulējuma pamatnostādnēm atbilstības pārbaudes ietvaros izskatīja abu sistēmu nozīmīgumu, lietderīgumu, efektivitāti, saskaņotību un ES pievienoto vērtību. Tāpat pārbaudē īpašu uzmanību pievērsa izpratnes gūšanai par to, vai regulu rezultāti atbilst to plānotajiem ieguvumiem iedzīvotājiem, uzņēmumiem un sabiedrībai.

Atbilstības pārbaudes procesam izmantoja divus atsevišķus izvērtējuma pētījumus[8], kurus atbalstīja ieinteresēto personu līdzdalība, tostarp sabiedriskā apspriešana par ES ekomarķējumu un mērķorientēta apspriešanās ar ieinteresētajām personām par *EMAS*. Šī apspriešanās ar ieinteresētajām personām bija sevišķi svarīga, jo atbilstības pārbaudes vispusīgumu zināmā mērā ierobežoja brīvprātīgās dalības nosacījums šajās sistēmās, kā arī sistēmu ietekmes kvantificēšanai nepieciešamo datu trūkums. Tā kā nav kopīgi noteiktas metodes organizāciju vidiskā snieguma un ražojumu ekoloģisko raksturlielumu kvantificēšanai un salīdzinošajai vērtēšanai, nav arī iespējams sistemātiski salīdzināt ražojumus un organizācijas, kas piedalās sistēmās, ar ražojumiem un organizācijām, kas tajās nepiedalās. Turklāt regulās nav noteikti skaidri mērķi par to apguvi, tādēļ nav iespējams kvantitatīvi izvērtēt, vai sistēmas ir vai nav nodrošinājušas gaidītos rezultātus.

Tomēr atbilstības pārbaude ļāva novērtēt sistēmu darbību un rezultātus, lai izdarītu secinājumus par to, kas darbojas un/vai nedarbojas labi.

Svarīgākie konstatējumi par to, kā regulas sasniedz savus atbilstības pārbaudes intervences loģikā noteiktos un izvērtētos mērķus, ir, ka regulas:

[7] COM(2015) 614.

[8] Adelphi and S. Anna School of Advanced Studies, *Final Report Supporting the Evaluation of the Implementation of EMAS* (2015. g. jūnijs).
Ricardo Energy & Environment, *Project to Support the Evaluation of the Implementation of the EU Ecolabel Regulation* (2015. g. aprīlis).

- palīdz samazināt patēriņa un ražošanas ietekmi uz vidi (*vispārīgais mērķis*);
- sekmē organizāciju vidiskā snieguma pastāvīgu uzlabošanos un popularizē ražojumus, kuru ietekme uz vidi ir iespējami maza (*konkrētie mērķi*), pateicoties ES ekomarķējuma kritērijiem un *EMAS* organizācijās novērotajiem vidiskajiem uzlabojumiem (*darbības mērķis*).

Tomēr:

- šo ieguldījumu būtiski ierobežo apjoms, kādā ražotāji un organizācijas apgūst *EMAS* un ES ekomarķējumu (*darbības mērķis*), ko lielā mērā nosaka ārējo ieinteresēto personu, tostarp darījumu partneru, patērētāju, kā arī iestāžu, informētības ierobežotība, kura noved pie ierobežotas tirgus un administratīvās/regulatīvās atzinības par dalību sistēmās, un ko nosaka dalības kritēriji, kuri dažos gadījumos var būt ES rūpniecībai grūti izpildāmi;

- šis ieguldījums ir ierobežots salīdzinājumā ar to, cik plašs ir visu problēmu loks, kuras jārisina, lai samazinātu kopējo ietekmi uz vidi, ko rada patēriņš un ražošana.

Neraugoties uz šiem ierobežojumiem, regulas joprojām **ir nozīmīgas** kā daļa no to ES rīcībpolitikas pasākumu kopuma, ar kuriem reaģē uz pieaugošo nepieciešamību mainīt pašreizējos patēriņa paradumus un ražošanas modeļus, kā to atspoguļo pašreizējie stratēģiskie rīcībpolitikas mērķi, tostarp stratēģija "Eiropa 2020" [9], Ceļvedis par resursu efektīvu izmantošanu Eiropā[10], Septītā vides rīcības programma[11] un ES rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku [12]. Salīdzinot ar pārējiem ES rīcībpolitikas instrumentiem, *EMAS* un ES ekomarķējums (kopā ar zaļo publisko iepirkumu) ir unikāli, jo to mērķis ir mazināt ietekmi uz vidi visā aprites ciklā, pievēršoties arī Eiropas patēriņa pieaugošajai ietekmei valstīs ārpus ES, kurās nereti ražo ražojumus un materiālus un no kurām tos ieved ES. Attiecībā uz EMAS ir radies jautājums par tās turpmāko nozīmīgumu, jo 2015. gadā pārskatītajā ISO 14001 tiek pārņemts aizvien lielāks skaits EMAS pamatelementu, lai gan visi no tiem vēl nav pārņemti.

Regulas var uzskatīt **par daļēji lietderīgām**, jo tās nodrošina:

- ka ražojumiem ar ES ekomarķējumu ir labāki ekoloģiskie raksturlielumi. Tomēr nav iespējams pārbaudīt kvantitatīvo vidiskās izcilības kritēriju (tirgū pieejamo ražojumu labākie 10–20 % ekoloģisko raksturlielumu), jo nav kopīgi noteikta nekāda salīdzināšanas metodika un trūkst vispusīgu datu. Tāpat dažos gadījumos, kad ES ekomarķējuma kritēriju spēkā esības termiņš tiek pagarināts, neveicot rūpīgu tirgus situācijas attīstības analīzi, ES ekomarķējums, iespējams, vairs neatspoguļo vidisko izcilību;
- *EMAS* sertificētām organizācijām labāku vidisko sniegumu saistībā ar lielāko daļu pamatrādītāju, tostarp enerģijas, ūdens un $CO_2$ jomā. Pamatrādītāji atkritumu un materiālu jomā nav viennozīmīgi, proti, vairāk nekā 75 % *EMAS* reģistrēto

[9] COM(2010) 2020 galīgā redakcija.
[10] COM(2011) 571 galīgā redakcija.
[11] LĒMUMS Nr. 1386/2013/ES.
[12] COM(2015) 614 final.

uzņēmumu, no vienas puses, ir panākuši pozitīvu ietekmi uz veikumu atkritumu un materiālu jomā, bet, no otras puses, uzrāda negatīvu vidējo veikumu, kas aprēķināts no pamatrādītāju ziņojumu izlases. Pētījumi liecina, ka *EMAS* kopumā nodrošina lielāku vidiskā snieguma uzlabojumu nekā ISO 14001[13].

Tomēr instrumentu vispārējo lietderību samazina ierobežotā apguve:

- *EMAS* un ES ekomarķējuma apguve nav pietiekama, lai panāktu būtiskas izmaiņas attiecībā uz vispārējiem patēriņa paradumiem un ražošanas modeļiem, šādā veidā nodrošinot ievērojamus ekoloģiskus ieguvumus, kuri būtu plašāki un neattiektos tikai uz uzņēmumiem un organizācijām, kas izlemj piedalīties šajās sistēmās. To, kāpēc abas regulas tiek apgūtas ierobežotā mērā, izskaidro šādi apstākļi: informētības trūkums un nepietiekama atzīšana tirgū, nepietiekama atzīšana publiskajās rīcībpolitikās, atbilstības nodrošināšanas un verifikācijas izmaksas.

  Attiecībā uz ES ekomarķējumu: popularizēšanas pasākumu trūkums visos līmeņos: Komisijā, dalībvalstīs un (brīvprātīgā kārtā) uzņēmumos, kritēriju prasību lielais skaits un stingrības pakāpe, grūtības izpildīt 6. panta 6. punktu, kas aizliedz bīstamu vielu izmantošanu. Tāpat būtiski atšķiras apguves līmeņi attiecībā uz dažādiem ražojumu veidiem — vairākām ražojumu grupām nav nekādas apguves vai ir tikai neliela apguve, kas, no vienas puses, atspoguļo šķēršļus, kādi pastāv attiecībā uz dažām konkrētām ražojumu grupām, un, no otras puses, to, ka, izraugoties grupas, attiecībā kurām vajadzētu izstrādāt/pārskatīt kritērijus, netiek izmantota stratēģiska pieeja.

  Attiecībā uz *EMAS* ir vēl papildu šķēršļi: sistēma netiek integrēta publiskajās rīcībpolitikās, proti, netiek doti stimuli un piešķirti atbrīvojumi no citām reglamentējošām prasībām (normatīvs atvieglojums); popularizēšanas pasākumu trūkums — visos līmeņos; fakts, ka tirgū vadošā pozīcija ir globāli atzītai un mazāk prasīgai (ziņošanas/validācijas prasību ziņā) vidiskās vadības sistēmai (ISO 14001).

Abu sistēmu lietderība dalībvalstīs atšķiras — dažās nav panākta nekāda vai ir panākta ļoti neliela apguve, savukārt citās ir gūti labāki rezultāti, piemēram, Vācijā un Spānijā, kur attiecīgi ir 1882 un 1289 reģistrēti *EMAS* objekti, un Francijā un Itālijā, kur attiecīgi ir 555 un 359 reģistrētas ES ekomarķējuma licences. Šādas atšķirības galvenokārt nosaka dalībvalstu ieguldīto resursu līmenis, kā arī tas, vai ir īstenotas iniciatīvas, lai šos instrumentus integrētu plašākā vides politikas virzienu kopumā. Piemēram, sasaistot *EMAS* ar noteikumiem par vides pārbaudēm, varētu motivēt organizācijas pieņemt *EMAS* un saņemt normatīvu atvieglojumu[14]; līdzīgi varētu sekmēt ekomarķējuma izmantošanu, to sasaistot ar zaļo publisko iepirkumu.

No pašreiz pieejamajiem nepilnīgajiem datiem par izmaksām un ieguvumiem nav iespējams izdarīt secinājumus par **efektivitāti**. Ir daži pierādījumi, kas norāda uz sakarību starp veiktajām investīcijām (izmaksas) un panākto efektu, kā arī aplēses liecina, ka izmaksas, ko rada dalība shēmā, kopumā ir relatīvi zemas.

[13] Remas Study (2006), *Linking environmental management and performance* and Testa et al. (2014) *EMAS and ISO 14001: the differences in effectively improving environmental performance*. Publicēts: *Journal of Cleaner Production* 68:1, 165–173. lpp.

[14] Ar normatīvu atvieglojumu saprot normatīvā vai administratīvā sloga samazinājumu (piemēram, vides pārbaužu biežums, paātrinātas procedūras, mazāka maksa vai nodokļi utt.), ko iegūst, nodrošinot atbilstību *EMAS*.

- Vidējās gada vadības izmaksas (neskaitot personāla izmaksas) Eiropas Komisijai tiek aptuveni lēstas EUR 500 000 apmērā par *EMAS* un EUR 1 100 000 apmērā par ES ekomarķējumu. Šīs izmaksas sedz 33 ražojumu grupu sistēmu, 2000 licences un 44 000 ražojumu ES ekomarķējumam un 4000 organizācijas un 7500 objektus *EMAS*;

- Būtiskās īstenošanas centienu atšķirības dalībvalstīs atspoguļo izmaksu un ieguvumu attiecības dažādos izvērtējumus. Tā kā dalība sistēmās ir brīvprātīga, nevar uzskatīt, ka tās dalībvalstīm vai uzņēmumiem un organizācijām uzliek kādus nesamērīgus slogus, jo gan dalībvalstis, gan uzņēmumi un organizācijas sistēmās iegulda tik daudz, cik uzskata par noderīgu. Tomēr zems ieguldījumu līmenis arī noved pie ierobežotas apguves un ierobežotas ietekmes;

- Dažām *EMAS* reģistrētām organizācijām, it sevišķi tām, kas ir iesaistītas enerģijas ražošanā, energoefektivitātes pasākumi var nodrošināt ievērojamus ietaupījumus (saskaņā ar izvērtējuma pētījumu tie sasniedz aptuveni EUR 1,3 miljardus visām *EMAS* reģistrētajām organizācijām divu gadu laikā).

Tomēr efektivitāte samazinās:

- ja atbilstības nodrošināšanas un verifikācijas izmaksas atsevišķiem uzņēmumiem un organizācijām pārsniedz ieguvumus, tādējādi samazinot vērtību ražotājiem un organizācijām un atturot tos no dalības sistēmās. Šī ietekme spēcīgāk skar mazus operatorus. *EMAS* vājā apguve salīdzinājumā ar ISO 14001 liecina arī par to, ka katrā sistēmā izmaksu/ieguvumu attiecība organizācijām ir atšķirīga;

- ja attiecībā uz konkrētām ražojumu grupām apguves līmenis ir zems vai apguves vispār nav. ES ekomarķējuma sistēmā vairākām ražojumu grupām nav nekādas apguves vai tā ir ļoti vāja, kas parāda, ka tirgus nav nobriedis un/vai ka administratīvais slogs vai izmaksas, kas rodas, lai verificētu atbilstību konkrētam kritēriju kopumam, iespējams, ir pārāk lieli un ierobežo dalību.

Abas sistēmas ir uzskatāmas par **lielā mērā saskanīgām** ar citām atbilstošajām ES rīcībpolitikām, kas saistītas ar ilgtspējīgu patēriņu un ražošanu ES, un papildina tās. Tomēr izvērtējumā atklājās problēmas saistībā ar nepieciešamību:

- turpināt izskatīt sinerģijas iespējas ar ES rīcībpolitikām nolūkā pilnīgāk izmantot ES ekomarķējuma un/vai *EMAS* piedāvātās iespējas; te minams Rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku, Negodīgas komercprakses direktīva, Publiskā iepirkuma direktīva un Rūpniecisko emisiju direktīva.

Attiecībā uz abu sistēmu saskaņotību izvērtējumā secināts, ka tās viena otru papildina, bet katra pievēršas atšķirīgiem mērķiem, lai gan neliela pārklāšanās var rasties situācijās, kad gan *EMAS*, gan ES ekomarķējums pievēršas konkrētām pakalpojumu nozarēm, piemēram, tūrismam un kempingiem. Tādā gadījumā būtu jārūpējas, lai netiktu mulsināti patērētāji, kuri var savu izvēli veikt, balstoties uz abām sistēmām.

Sistēmu nodrošinātā ES pievienotā vērtība nav vienmērīga. Regulas **nodrošina ES pievienoto vērtību, ciktāl to ļauj sistēmu brīvprātīgās dalības princips**. Pievienoto vērtību nodrošina, paredzot satvaru saskaņotiem iekšējā tirgus noteikumiem un procedūrām, kas apgalvojumiem attiecībā uz vidi piešķir ticamību un pārredzamību un var palīdzēt veicināt ES

iekšējo tirdzniecību. Minētais satvars nodrošina informāciju par ražojumu ekoloģiskajiem raksturlielumiem un organizāciju vidisko sniegumu un integrācijas un racionalizācijas iespējām ar citām ES rīcībpolitikām. Tādējādi satvars atbalsta ražotājus un organizācijas, kas ir gatavi īstenot papildu pasākumus, ne tikai obligātos, it sevišķi MVU, kuriem nav iekšējās kapacitātes izstrādāt pašiem savas sistēmas.

Nav bijis iespējams veikt pilnu kvantitatīvu izmaksu un ieguvumu novērtējumu. Tomēr šie instrumenti darbojas situācijā, kad plaša sabiedrība atbalsta ilgtspējīgu ražošanu un patēriņu, proti, 77 % no Eirobarometra aptaujātajiem ES iedzīvotājiem norādīja, ka ir gatavi maksāt vairāk par videi nekaitīgiem ražojumiem, ja var būt droši, ka apgalvojumi par vidi ir patiesi. Lai gan atbildes uz sabiedriskajām apspriešanām par minētajiem instrumentiem parasti sniedza personas, kas šos instrumentus jau aktīvi izmanto, šīs personas kopumā pauda pozitīvu viedokli. Piemēram, 79 % ES ekomarķējuma ieinteresēto personu pauda viedokli, ka ES ekomarķējums ir vērtīgs instruments videi draudzīgu ražojumu plašākas apguves un brīvas aprites veicināšanai Eiropā, un 95 % to vēlējas saglabāt (vai nu tādu, kāds tas ir, vai ar izmaiņām). Tai pašā laikā vairāk nekā 70 % no visām apsekotajām *EMAS* organizācijām pauda viedokli, ka ir uzlabojušas vai būtiski uzlabojušas savu veikumu energoefektivitātes, materiālu izmantošanas, ūdens patēriņa un atkritumu radīšanas jomā.

*EMAS* apguve salīdzinājumā ar ISO 14001 ir ievērojami mazāka. Tomēr izvērtējums liecina, ka *EMAS* uzņēmumu vidiskais sniegums ir tikpat atzīstams kā ISO 14001 organizācijām vai labāks un ka *EMAS* specifiskās prasības attiecībā uz valsts iestāžu īstenoto pārredzamo ziņošanu un kontroli (ko neprasa ISO 14001) nodrošina lielāku ticamību un lielākas iespējas integrēšanai vides rīcībpolitikā. Šo potenciālu apliecina vairāku tādu ES dalībvalstu pieredze, kuras to ir aktīvi īstenojušas.

Tomēr, **tā kā sistēmu apguves apjoms Eiropā nav liels, ir grūti pierādīt visu ES pievienoto vērtību** papildus ekoloģiskajiem uzlabojumiem, kas panākti attiecībā uz iesaistītajiem ražojumiem, pakalpojumiem un organizācijām. *EMAS* ietekmi ir negatīvi iespaidojusi konkurējošā ISO 14001 sistēma, kas ir pasaules mērogā atzīta *EMAS* alternatīva. Tomēr abu sistēmu mijiedarbība ir bijusi konstruktīva, un *EMAS* ir sekmējusi uzlabotus jaunievedumus globālajā ISO 14001 standartā, to pietuvinot *EMAS*, lai gan joprojām pastāv būtiskas atšķirības. Atšķirībā no ISO 14001 *EMAS* nodrošina atbilstības un ziņojumu sniegšanas platformu, kas garantē organizācijas vidiskā snieguma pārredzamību sabiedrībai un iestādēm. Šī platforma var arī palīdzēt iestādēm paust atzinību tiem, kas panākuši vislabāko veikumu, sekmēt atbalsta pasākumu izstrādi un rosināt administratīvā sloga samazināšanu. Šo platformas spēju pamatā ir tas, ka iestādes un citas trešās personas (kā tas nav ISO gadījumā) var piekļūt informācijai par vidisko sniegumu un juridisko atbilstību un ka tām ir šī informācija jāapstiprina, tādējādi sniedzot pietiekamu nodrošinājumu, lai piešķirtu atbrīvojumu no citiem normatīvajiem slogiem.

## 3. Secinājumi

ES ekomarķējums un *EMAS* ir daļa no plašākas ražojumu rīcībpolitikas instrumentu paketes, kas veicina aprites ekonomiku. Atbilstības pārbaude (izvērtējuma pētījums un apspriešanās ar ieinteresētajām personām) apstiprina, ka sistēmas kā brīvprātīgi instrumenti uzņēmumiem ir lietderīgas (lai arī ierobežotā mērā) un tās sekmē pāreju uz aprites ekonomiku un sniedz

patērētājiem informāciju par ražojumu ekoloģiskajiem raksturlielumiem un organizāciju vidisko sniegumu, kā arī tās ir noderīgas uzņēmumu savstarpējos darījumos.

Atbilstības pārbaudes rezultāti rāda, ka sistēmu apguve varētu būt labāka un efektīvāka. Tajā ir konstatēti konkrēti ierobežojumi, kas piemīt šiem abiem instrumentiem, ņemot vērā to brīvprātīgo raksturu un ierobežoto apguves līmeni vairākās ražojumu grupās, kā arī abu sistēmu vājo atpazīstamību. Lai maksimizētu abu sistēmu reālo ietekmi, ir vajadzīga mērķorientētāka pieeja.

Tāpēc Komisija uzlabos ar **ES ekomarķējuma regulu** izveidoto sistēmu un padarīs to mērķorientētāku, lai nodrošinātu lielāku kumulatīvo ietekmi, un šajā sakarā tā veiks šādas darbības:

- izstrādās stratēģiskāku pieeju attiecībā uz ES ekomarķējumu, proti:
  - definēs ražojumu grupas, tostarp racionalizēs kritērijus ražojumu atlasei un esošo katrai ražojumu grupai piemērojamo kritēriju atcelšanai, pārskatīšanai un to spēkā esības termiņa pagarināšanai sasaistē ar esošo kritēriju apguvi. Mērķorientētāka pieeja nozīmē arī cieši saistītu ražojumu grupu sakopošanu, ja tas ir lietderīgi (tas varētu attiekties uz dažādiem papīra ražojumiem ar lielu potenciālu, piemēram, avīžpapīru un salvešpapīru);
  - likvidēs šādas ražojumu grupas: klozetpodi un pisuāri, sanitārtehniskā armatūra un attēlveidošanas iekārtas, jo apguve šajās grupās ir ļoti vāja;
  - noteiks īpašus darbības mērķus, uzdevumus un atbilstošas uzraudzības darbības;
  - izstrādās komunikācijas stratēģiju, kura būs vērsta uz ražotājiem un patērētājiem un kurā tiks apzinātas mērķauditorijas un starp dalībvalstīm, nozaru pārstāvjiem un attiecīgajiem veicinātājiem sadalīta atbildība par popularizēšanas darbībām, ņemot vērā desmit prioritātes un konkrēti Nodarbinātības un izaugsmes programmu;
- izskatīs iespējas samazināt administratīvās un verifikācijas izmaksas, proti, vienkāršos apspriešanās procesu un izstrādās *modus operandi* 6. panta 6. un 7. punkta īstenošanai;
- izskatīs iespējas un paraugprakses piemērus, kā vairot ES ekomarķējuma lomu publiskajā iepirkumā, kā arī vidiskās izcilības salīdzināšanā;
- veiks sagatavošanās pētījumus attiecībā uz ražojumu grupām kopīgi zaļā publiskā iepirkuma, ekodizaina, energoefektivitātes marķējuma un ekomarķējuma instrumentiem. Tādējādi aiztaupīsies izmaksas un tiks novērsta nekonsekvence starp pētījumiem, ko dažādi ģenerāldirektorāti pasūta attiecībā uz dažādiem instrumentiem;
- uzlabos saskanību un savstarpējo integrāciju starp ES ekomarķējumu un esošajiem nacionālajiem/reģionālajiem marķējumiem.

Attiecībā uz ***EMAS* regulu**, ņemot vērā Atbilstības pārbaudes neviennozīmīgos rezultātus, sistēmas darbības turpināšanā izšķirīga nozīme būs dalībvalstu apņēmībai un atbalstam. Tāpēc Komisija 2017. gadā centīsies no dalībvalstīm gūt apliecinājumu tam, ka tās ir gatavas:

1) turpināt īstenot sistēmu un
2) īstenot pasākumus, kas vajadzīgi apguves kāpināšanai.

Atkarībā no tā, cik lielu atbalstu paudīs dalībvalstis, Komisija izstrādās darbības ar mērķi vairot sistēmas pievienoto vērtību:

- sadarbībā ar dalībvalstīm meklēs papildu variantus, kā ar *EMAS* palīdzību varētu samazināt administratīvo slogu un sniegt lielāku normatīvo atvieglojumu. Joprojām ir daudz iespēju, kā ar šo instrumentu samazināt administratīvo slogu un vienlaikus atvieglot normatīvās prasības, taču šīs iespējas dalībvalstīs netiek izmantotas vienādā mērā;
- izmantos *EMAS* prasīto atbilstības validāciju un vidiskā snieguma pārredzamību, lai sekmētu vides politikas virzienu īstenošanu enerģētikas, atmosfērisko emisiju, bioloģiskās daudzveidības, ūdens un atkritumu apsaimniekošanas jomā;
- turpinās izskatīt, kā *EMAS* īstenošanu varētu labāk integrēt Zaļās rīcības plāna MVU[15] īstenošanā;
- izstrādās skaidru komunikācijas stratēģiju, kurā tiks apzinātas attiecīgās mērķauditorijas un starp dalībvalstīm, nozaru pārstāvjiem un attiecīgajiem veicinātājiem sadalīta atbildība par popularizēšanas darbībām, ņemot vērā desmit prioritātes un konkrēti Nodarbinātības un izaugsmes programmu;
- sadarbībā ar dalībvalstīm popularizēs Eiropas uzņēmumus, koncentrējoties uz līderuzņēmumiem un konkurētspējas priekšrocībām, pozicionējot *EMAS* kā īpaši augstas kvalitātes vidiskās vadības sistēmu;
- ņems vērā 2015. gadā izdarītās izmaiņas standartā ISO 14001 un šī pārskatītā standarta mijiedarbību ar *EMAS*;
- replicēs tos dalībvalstu pasākumus, ar kuriem panākts ievērojams *EMAS* reģistrāciju pieaugums un kas atzīti par paraugpraksi;
- nodrošinās, ka organizācijām ir pieejami efektīvi ziņošanas kanāli saziņai ar iestādēm, lai *EMAS* ietvaros verificētais vidiskais sniegums un juridiskā atbilstība varētu tikt izmantota citu vides rīcībpolitiku sekmīgākai īstenošanai.

[15] COM(2014) 440.